

Αφιέρωμα: Ο Τάφος της Παναγίας (Γεσθημανή φώτο+βίντεο)

/ [Γενικά Θέματα](#)

Φώτο: Η Είσοδος Στην Αγία Γεσθημανή όπου βρίσκεται ο Ιερότατος Τάφος της Παναγίας (γνωστός σαν Πάνσεπτο Θεομητορικό Μνήμα της Γεσθημανής) και αποτελεί για εμάς τους Ορθοδόξους το τρίτο κατά σειρά σπουδαιότητας προσκύνημα.

Σήμερα 23 Αυγούστου η εκκλησία μας , εορτάζει την Απόδοση της κοιμήσεως Θεοτόκου. Η Εκκλησία εόρτασε πανηγυρικά πριν από οκτώ ημέρες την Κοίμηση και τη Μετάσταση της και σήμερα, με την ίδια εορταστική διάθεση κλείνει την εορτή με Απόδοση της κοιμήσεως Θεοτόκου. Ας κάνουμε ένα αφιέρωμα στην Παναγία μας.

Ταις πρεσβείες της Θεοτόκου, Cώτερ cώcon ημάς.

Τάφος Παναγίας

Κατά τη θρησκευτική παράδοση, η Παναγία πέθανε δέκα χρόνια μετά τη Σταύρωση του Ιησού και τάφηκε στην Ιερουσαλήμ. Υπάρχει, όμως, και η άποψη πως ακολούθησε τον Ιωάννη στην Έφεσο και ότι έζησε τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής της εκεί. Σε ένα κοπτικό κείμενο του 4ου αιώνα, στην 20ή Ομιλία του Κύριλλου της

Ιερουσαλήμ, αναφέρεται ότι ο θάνατός της συνέβη στη Σιών (Ιερουσαλήμ), στις 15 Αυγούστου του έτους 43 μ.Χ., και ότι τάφηκε στη Γεσθημανή.

Η επίσημη εκκλησιαστική ιστορία αποδέχθηκε το γεγονός αυτό από τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες. Ο τάφος της Παναγίας, επομένως, ανήκει στους Ορθόδοξους από την εποχή που οικοδομήθηκε ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου από τους ισαποστόλους Κωνσταντίνο και Ελένη.

Από τον περασμένο αιώνα, όμως, η Καθολική Εκκλησία, η οποία αμφισβητεί το γεγονός, προσπάθησε να μεταθέσει την τοποθεσία του τάφου. Το 1841 οι Καθολικοί άρχισαν να γράφουν και να διαδίδουν ότι η Παναγία έζησε, πέθανε και τάφηκε όχι στη Γεσθημανή, αλλά στην Έφεσο. Οι εικασίες αυτές αντικρούστηκαν κατά καιρούς από τους Ορθόδοξους. Η έκδοση, όμως, ενός έργου επανέφερε πάλι το θέμα στο προσκήνιο.

Η διαμάχη άρχισε τον προηγούμενο αιώνα όταν η καθολική μοναχή Άννα-Κατερίνα Έμμεριχ (που έζησε στη Βεστφαλία και πέθανε το 1824) υπέδειξε, ύστερα από σχετικά «οράματα», τον τόπο ταφής της Παναγίας στην τοποθεσία «Καπουλού-Παναγιά», τρεις ώρες έξω από την Έφεσο. Τα οράματα της Έμμεριχ δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά το 1841, δεκαεπτά χρόνια μετά τον θάνατό της. Έτσι ανακινήθηκε το θέμα. Το 1869 οι Καθολικοί, απορρίπτοντας πάλι την εκκλησιαστική παράδοση, προσπάθησαν να αμφισβητήσουν εκ νέου την ύπαρξη του τάφου στην Ιερουσαλήμ.

Το 1892, οι Λαζαρινοί Μ. Πουλαίν και Μ. Γιουνγκ ενδιαφέρθηκαν για το θέμα της Εφέσου και επειδή κατάγονταν από τη Σμύρνη, αποφάσισαν να μελετήσουν τους χώρους που δήλωνε η Χριστιανή εκείνη της Βεστφαλίας. Άρχισαν να ερευνούν ξεκινώντας από τον λόφο Μουλμπούλ (Κορησός), σύμφωνα με τις δηλώσεις της Έμμεριχ, η οποία δεν είχε μετακινηθεί ποτέ από τον τόπο της γέννησής της και ούτε είχε καμιά μόρφωση. Έτσι η ομάδα δεν ήξερε προς τα πού να προσανατολιστεί. Δεν υπήρχε, εξάλλου, κανένα μονοπάτι στο βουνό. Διέσχισαν τις χαράδρες και έψαξαν παντού. Τέλος, την τρίτη μέρα, βρήκαν τον χώρο που περιέγραφε το «όραμα». Έτσι, έφτασαν να ανακαλύψουν στην Παναγιά την Καπουλού, ακόμη και τις στάχτες που υπήρχαν στο τζάκι της κατοικίας της

Θεοτόκου.

Τέσσερα χρόνια αργότερα, δημοσιεύθηκαν στην «Εκκλησιαστική Αλήθεια» (17-5-1896), το επίσημο όργανο του Οικουμενικού Πατριαρχείου, τα παρακάτω: «Πριν ένα χρόνο, με την έγκριση του Πάπα της Ρώμης, αγοράστηκε από Οθωμανό (μωαμεθανό) ιδιοκτήτη ικανός χώρος, στον οποίο υποτίθεται υπήρχε ο τάφος της Θεοτόκου, με σκοπό να ιδρυθεί μεγάλο μοναστήρι και Προσκυνητήριο. Προχθές δε, στις 8 Μαΐου, γιορτή του Αγίου Αποστόλου και Ευαγγελιστή Ιωάννη, πήγε για να εγκαινιάσει το μέρος, με έκτακτες αμαξοστοιχίες του σιδηροδρόμου του Αϊδινίου, ο επίσκοπος των Δυτικών στη Σμύρνη Ανδρέας Τιμόνης, συνοδευόμενος από αναρίθμητο πλήθος Καθολικών, ανδρών, γυναικών και μαθητών των προπαγανδιστικών σχολών και κληρικών διαφόρων μοναχικών Ταγμάτων και τέλεσε έτσι τα εγκαίνια του προαναφερθέντος τάφου της Παναγίας, που επονόμασε Καπουλού και επέστρεψε το βράδυ στη Σμύρνη. Τηλεγραφικά αναγγέλθηκε το γεγονός στον Πάπα της Ρώμης Λέοντα, ο οποίος απάντησε αυθημερόν και έστειλε τις ευλογίες του σε όλους όσοι συμμετείχαν στην εκδήλωση».

Αρκετά χρόνια αργότερα, σε σχετικό δημοσίευμα της εφημερίδας «Τζουμχουριέτ» της Κωνσταντινούπολης (9-8-1951), ο αρχιεπίσκοπος Σμύρνης κοινοποίησε τις επαφές του με τις αρμόδιες αρχές του Βατικανού. Σύμφωνα με αυτές, ο πάπας Πίος ΙΒ΄ χορήγησε το προνόμιο, στις γιορτές που θα γίνονταν στον «Οίκο της Μεριέμ Ανά» (της Μητέρας Μαρίας) να ψαλλούν από όλους τους μοναχούς οι ευχές για την «μετάστασή της».

Χορηγήθηκε επίσης από τον πάπα στον αρχιεπίσκοπο Σμύρνης το δικαίωμα να ευλογήσει εξ ονόματός του όσους θα έπαιρναν μέρος στις γιορτές της 10ης Αυγούστου «επί τη ανοικοδομήσει του Οίκου», του σπιτιού δηλαδή όπου «κατοίκησε η Παναγία».

Η «Santa Casa» του Λορέτο

Το σπίτι αυτό, ωστόσο, δεν είναι και το μοναδικό που αναφέρουν οι Καθολικοί.

Υπάρχει και το προηγούμενο της «Αγίας Οικίας» (Santa Casa) του Λορέτο, του σπιτιού δηλαδή στο οποίο έζησε η Παναγία. Όταν μετά την πτώση του Αγίου Ιωάννη της Άκρας (Πτολεμαΐδας) χάθηκε και το τελευταίο ίχνος της κυριαρχίας των Λατίνων στους Αγίους Τόπους, τότε και η οικία αυτή στην οποία διέμενε η Παναγία μεταφέρθηκε σε λατινοκρατούμενες περιοχές. Σύμφωνα με την καθολική παράδοση, η «Santa Casa», απειλούμενη με καταστροφή από τους Μωαμεθανούς το 1291, μεταφέρθηκε από τη Ναζαρέτ, από αγγέλους, και αποτέθηκε σε ένα λόφο, στο Τερζάτο της Δαλματίας.

Τρία χρόνια αργότερα, πάντα με τον ίδιο τρόπο, μεταφέρθηκε στην άλλη πλευρά της Αδριατικής, κοντά στο Ρεκανάτι και, το 1295, στο Λορέτο. Υπέρ του ιερού αυτού εκδόθηκαν πολλά παπικά διατάγματα, χαρακτηριστικότερο από τα οποία ήταν εκείνο του Ιννοκέντιου Ζ΄ ο οποίος καθιέρωσε ειδική θεία λειτουργία για τη γιορτή της «Μεταφοράς του Αγίου Οίκου».

Η «Οικία του Λορέτο», ένα όψιμο γοτθικό οικοδόμημα που άρχισε να κατασκευάζεται το 1468, ολοκληρώθηκε στα χρόνια του Σίξτου Ε΄ (1585-1590). Ο επόμενος πάπας μάλιστα, ο Σίξτος ΣΤ΄, ίδρυσε το 1586 το Ιπποτικό Τάγμα της «Αγίας Οικίας του Λορέτο». Αν αναλογιστούμε ότι το κέδρινο άγαλμα της Παναγίας του Λορέτο, που επίσημα καταγράφεται και ως «Μαύρη Μαντόνα», συνδέεται με πολλές αντίστοιχες «Μαύρες Μαντόνες», μια από τις οποίες έδωσε τη «θεία φώτιση» στον Άγιο Βερνάρδο, θα αντιληφθούμε καλύτερα το αγεφύρωτο χάσμα μεταξύ Καθολικών και Ορθοδόξων.

Ο Άγιος Βερνάρδος αποκαλούσε την Παναγία «Βασίλισσα των Ουρανών». Κάπως έτσι την εννοούσε και ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ ο οποίος επικύρωσε τη λαϊκή λατρεία της Παναγίας, που την ταυτίζει με τη λατρεία της Σελήνης, με τα παρακάτω λόγια: «Προς τη Σελήνη πρέπει να κοιτάζουν όσοι βρίσκονται θαμμένοι στο σκοτάδι της αμαρτίας. Έχοντας χάσει τη θεία χάρη, η μέρα εξαφανίζεται, ο ήλιος δεν λάμπει πια γι' αυτούς, αλλά η Σελήνη βρίσκεται ακόμη στον ορίζοντα. Ας μιλήσουν στη Μαρία. Με τις οδηγίες της πολλοί βρίσκουν τον δρόμο τους προς τον Θεό». Οι απόψεις αυτές φαίνεται να φωτογραφίζουν τον χώρο στον οποίο λατρεύτηκε η μεγάλη Εφέσια θεά Άρτεμις-Σελήνη.

Κασμίρ, ο Τάφος της Μητέρας Μαρίας

Το πρόβλημα, ωστόσο, γίνεται από περίπλοκο και από κάποιους άλλους ισχυρισμούς που αναφέρουν ως τόπο ταφής το Κασμίρ. Διάφοροι ιστορικοί ερευνητές, βασισμένοι σε επίσημα και απόκρυφα πρωτοχριστιανικά χειρόγραφα, παρουσιάζουν το Κασμίρ σαν «επίγειο παράδεισο». Στο μέρος αυτό τοποθετούν και τον τάφο της Παναγίας.

Για παράδειγμα, ο Ινδός συγγραφέας Αλ Ας Χαβάγια Ναζίρ Αχμάντ στο βιβλίο του «Ο Ιησούς στον Παράδεισο της Γης», αναφέρει τους κατοίκους της περιοχής Χαζαρά στο Κασμίρ ως «γόνους του Ισραήλ». Ο Εφραίμ ο Σύρος (4ος αιώνας) στο «Σχόλιο εις Διατέσαρον», γράφει ότι ο απόστολος Θωμάς δίδαξε τους Πάρθους. Η πορεία του Θωμά στην Ανατολή επιβεβαιώνεται και από άλλες πηγές, οι οποίες αναφέρουν μάλιστα ότι ο τάφος του βρίσκεται στην περιοχή Μιλαπόρ, στο όρος Μαντράς της Ινδίας. Οι πιστοί του, που ονομάζονται Χριστιανοί της Ινδίας του Αγίου Θωμά, γιόρτασαν το 1973, τα 1.900 χρόνια από τον θάνατό του.

Στο απόκρυφο κείμενο «Πράξεις του Θωμά», αναφέρεται η παρουσία του Ιησού και της Παναγίας στις περιοχές του Κασμίρ. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης, αναφερόμενοι στην ιερότητα αυτής της περιοχής, μνημονεύουν το ίδιο ταξίδι, που έκανε και ο νεοπυθαγόρειος Απολλώνιος Τυανεύς, τη ζωή και το έργο του οποίου ο κυβερνήτης της Βιθυνίας Ιεροκλής (3ος αιώνας) ταύτισε με αυτά του Ιησού. Γεγονός, πάντως, είναι ότι πολλοί σοφοί και διανοούμενοι της εποχής ταξίδευαν προς την Ανατολή πριν επιχειρήσουν οποιοδήποτε φιλοσοφικό ή θρησκευτικό έργο στη Δύση.

Υπάρχουν ωστόσο και άλλα κείμενα που αμφισβητούν την παραδοσιακή εκκλησιαστική ιστορία. Ιστορικοί της Ανατολής αναφέρονται σε ένα μακρινό ταξίδι του Ιησού και της Παναγίας στην Ινδία και στο Κασμίρ, όπου και προσδιορίζονται ακόμη και οι τοποθεσίες στις οποίες τάφηκαν. Αναφέρουν, λοιπόν, τα κείμενα πως από την Έδεσσα της Οσροηνής (τη σημερινή πόλη Ούρφα της Τουρκίας, κοντά στον Ευφράτη), πήγαν στη συριακή πόλη Νίσιβι και από εκεί στα Τάξιλα του Κασμίρ. Η Παναγία, που ήταν σε μεγάλη ηλικία, πέθανε από τις κακουχίες και τάφηκε στο χωριό Μάρι (που σημαίνει Μαρία). Το μνημείο της λέγεται Μάι Μάρι ντα Αστάν (δηλαδή το μέρος που αναπαύθηκε η Μητέρα Μαρία).

Επίσης, κοντά στην πόλη Σριναγκάρ, πρωτεύουσα του Κασμίρ, σε μια Κρύπτη της περιοχής Ροζαμπάλ, λέγεται ότι βρίσκεται και ο τάφος του Ιησού. Αυτές οι απόψεις εκφράζονται κυρίως από τους ιστορικούς της Ανατολής, οι οποίοι επικαλούνται παλιά περσικά, συριακά και αραβικά χειρόγραφα. Μερικές από τις παραδόσεις αυτές, αναφέρουν πως ο Γιουζ Ασάφ (Ιησούς) ήρθε στο Κασμίρ μέσω Πακιστάν. Όταν η ηλικιωμένη μητέρα του πέθανε, την έθαψε στην πόλη Μάρι, περίπου 50 χιλιόμετρα βορειοανατολικά του σημερινού Ραβαλπίντι. Άλλοι, πάλι, λένε πως ταξίδεψε και δίδαξε στην Κεϋλάνη (σημερινή Σρι Λάνκα) πριν φτάσει στο Κασμίρ, όπου όλες οι παραδόσεις συμφωνούν πως έζησε εκεί την υπόλοιπη ζωή του. Θάφτηκε από τον μαθητή του Μπαμπάντ (που σημαίνει «δίδυμος») στη Σριναγκάρ, όπου ο τάφος του παραμένει μέχρι σήμερα καθαγιασμένος και ιερός τόπος.

Υμνογραφικές μαρτυρίες

Το πρόβλημα του τάφου απασχόλησε ιδιαίτερα τον λαμπρό κληρικό της Εκκλησίας μας Νικόλαο Παπαδόπουλο, εφημέριο του ναού του Αγίου Γεωργίου Καρύτση, ο οποίος μάλιστα έγραψε και ειδική μελέτη για το θέμα αυτό πριν από σαράντα χρόνια. Βραβευμένος το 1980 από την Ακαδημία Αθηνών για την αξιόλογη έρευνά του, ο Παπαδόπουλος, που ήταν αντίθετος στις παρακάτω αμφισβητήσεις, όπως άλλωστε και οι περισσότεροι κληρικοί και λαϊκοί, υποστήριξε την παραδοσιακή εκδοχή, ότι δηλαδή η Παναγία πέθανε και τάφηκε στη Γεθσημανή, βασιζόμενος στα κείμενα των υμνογράφων της Εκκλησίας, τα οποία γράφτηκαν κατά την πρώτη χιλιετία.

Μελετώντας για αρκετό καιρό γνωστά και άγνωστα κείμενα και κυρίως χειρόγραφα του Αγίου Όρους, ο Παπαδόπουλος, συγγραφέας πολλών ιστορικών και θεολογικών έργων, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τίποτα άλλο, πέρα από τις μαρτυρίες μιας απλής και αφελούς μοναχής που έζησε στο θρησκόληπτο και σκοτεινό ακόμη κλίμα του περασμένου αιώνα, δεν συνηγορεί για τη στήριξη αυτής της άποψης. Αντίθετα, όλα πείθουν πως ο τάφος της Παναγίας βρίσκεται στη Γεθσημανή. Τα κείμενα που στηρίζουν αυτή την άποψη, διάφοροι Κανόνες γνωστών ποιητών, ύμνοι διαφόρων αφανών και επιφανών υμνογράφων και άλλα έργα της θρησκευτικής ιστορίας, είναι πολύ διαφωτιστικά.

Στην πρώτη ωδή του Κανόνα, που συνέθεσε για την Κοίμηση της Θεοτόκου, ο Κοσμάς ο Ιεροσολυμίτης αναφέρει: «Η τάξη των Αγγέλων, που άυλοι περπατούν στον ουρανό, μαζεύτηκε στη Σιών γύρω από το θείο σώμα, Θεοτόκε...».

Η πέμπτη επίσης ωδή μνημονεύει τη Σιών (Ιερουσαλήμ): «Παρθένα, οι Απόστολοι λες και ταξίδεψαν πάνω στα σύννεφα, έφτασαν αμέσως από τα πέρατα της γης

στη Σιών, για να σε ενταφιάσουν».

Ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός, που θεωρείται πατέρας της Δογματικής Θεολογίας, στα ποιητικά του έργα προσδιορίζει τη Σιών ως τόπο του επίμαχου τάφου: «Ο δήμος των θεολόγων από τα πέρατα της γης και το πλήθος των αγγέλων από τα ύψη του ουρανού, έτρεξαν στη Σιών από μήνυμα θεϊκό για να κάνουν το χρέος τους, την ταφή σου να λειτουργήσουν, Δέσποινα».

Ο Έλληνας υμνογράφος από τη Σικελία, Ιωσήφ, ιστορεί έμμετρα στον προεόρτιο Κανόνα που ψάλλεται στις 14 Αυγούστου: «Αφού ήρθαν από την άκρη της γης οι λαμπροί στύλοι των περάτων, βρέθηκαν στη Σιών για να σε κηδέψουν, Άχραντη, που τέλειωσες τη ζωή σου».

Επίσης ο Στέφανος Σαββαΐτης, ανιψιός του Ιωάννη Δαμασκηνού, ομολογεί: «Η Άνασσα Θεοτόκος εξέπνευσε και μετήρεν εν τη Σιών και ήρθη εκ Σιών». Αλλά και ο Κοσμάς ο Μελωδός στην 1η, 5η, 8η, και 9η ωδή του Κανόνα του αναφέρει τη Σιών: «Η Χριστοτόκος εν Σιών μεθίσταται προς ουράνιον δόμον». Προσκαλεί μάλιστα ο ποιητής και τις θυγατέρες Σιών καθώς και τους Σιωνίτες «με ανημμένας λαμπάδας και άδοντες να σπεύσουν προς την Γεθσημανή και να προπέμψουν το Όρος το Άγιον εις τα επέκεινα», στην επουράνια κατοικία της.

Δείχνοντας μεγαλύτερη ακρίβεια και σαφήνεια από τους ποιητές, διάφοροι ιστορικοί προσδιορίζουν όχι μόνο την Ιερουσαλήμ, αλλά τη Γεθσημανή ως τοποθεσία ταφής της Παναγίας. Ανάμεσα σε αυτούς είναι ο Ιεροσολύμων Γιουβενάλιος το 458, ο Ιωάννης Δαμασκηνός στους λόγους του, ο Γερμανός το 733 στον τρίτο λόγο του, ο Νικηφόρος στην εκκλησιαστική ιστορία του, τα συναξάρια και, μαζί με αυτά, η εκκλησιαστική ιστορία και η παράδοση της πρώτης χιλιετίας. Σοβαρές ιστορικές μαρτυρίες θεωρούνται ακόμη τα κείμενα του λόγιου μοναχού Στεφάνου, Επισκόπου Ευχαϊτών και του Μάρκου Ευγενικού.

Τις ίδιες ιστορικές αναφορές για την Κοίμηση, τις συναντάμε και στη χριστιανική Υμνογραφία, που προηγείται χρονικά από τους Κανόνες. Στους ύμνους αυτούς, που είναι γραμμένοι στα ελληνικά και ψάλλονται μεταφρασμένοι σε όλες τις ορθόδοξες εκκλησίες, αναφέρεται συνεχώς ως τόπος ταφής της Παναγίας, η Γεθσημανή.

Ο Θ. Μέντζος, επίσης, στο έργο του «Ο Τάφος της Παναγίας» καταχωρίζει ένα εδάφιο του Γεωργίου Κεδρηνού σχετικά με τον βίο της Παναγίας, το οποίο αναφέρει: «Μετά τον θάνατον Ιωσήφ του τέκτονος, τελευτήσαντος δε και Ζεβεδαίου, ήγαγεν Ιωάννης (ο ευαγγελιστής) και Ιάκωβος την μητέραν αυτών και συνήν τη Θεοτόκω. Την δε κτήσιν αυτών πωλήσαντες Καϊάφα ηγόρασαν τη Σιών, ένθα το μυστικόν Πάσχα ο Χριστός εποίησε και των θυρών κεκλεισμένων εισήλθε. Μετά την του Κυρίου ανάληψιν η Θεοτόκος εν Σιών διέτριβεν έως της τελευτής αυτής. Προ δε ημερών δέκα πέντε έγνω την έξοδον αυτής. Προ δε τριών ημερών ο Αρχάγγελος παρεγένετο προς αυτήν το βραβείον κομίζων. Παρέδωκε δε την αγίαν αυτής ψυχήν τω Κυρίω και Υιώ τω Θεώ αυτής, ετών ούσα εβδομήκοντα δύο. Οι δε φασίν πεντήκοντα οκτώ. Ωστε μετά την ανάληψιν του Χριστού είκοσι τέσσαρας χρόνους απεβίωσε».

Τα Άγια Λείψανα στις Βλαχέρνες

Ιστορική μαρτυρία επίσης θα πρέπει να θεωρηθεί το γεγονός ότι η αυτοκράτειρα του Βυζαντίου Πουλχερία άνοιξε τον τάφο, το 450, και μετέφερε μερικά νεκρικά αντικείμενα στον ναό της Παναγίας των Βλαχερνών στην Κωνσταντινούπολη.

Σύμφωνα με τα κείμενα του Ιωάννη Δαμασκηνού «...πολλάς εν Κωνσταντινούπολει ανήγειρε τω Χριστώ εκκλησίας η εν αγίοις Πουλχερία. Μία δε τούτων εστί και η εν Βλαχέρναις τού της θείας λήξεως Μαρκιανού. Ούτοι τοιγαρούν εκείσε σεβάσμιον οίκον τη πανυμνήτω και Παναγία Θεοτόκω και αιειπαρθένω Μαρία οικοδομήσαντες και παντί κόσμω κοσμήσαντες το ταύτης πανάγιον Θεοδόχον ανεζήτουν σώμα. Και μετακαλεσάμενοι Ιουβενάλιον τον Ιεροσολύμων αρχιεπίσκοπον και τους από Παλαιστίνης επισκόπους, τότε εν τη βασιλευούση ενδημούντες πόλει, διά την τηνικαύτα εν Χαλκηδόνι γενομένην Σύνοδον, λέγουσιν αυτοίς: “Ακούομεν είναι εν Ιεροσολύμοις την πρώτην και εξαίρετον της Παναγίας Θεοτόκου και αιειπαρθένου Μαρίας εκκλησίαν εν χωρίω Γεθσημανή καλουμένω, ένθα το ζωηφόρον αυτής σώμα κατετέθη εν σορώ. Βουλόμεθα τοίνυν τούτο το λείψανον αγαγείν ενταύθα εις φυλακτήριον της βασιλευούσης ταύτης πόλεως”. Υπολαβών δε Ιουβενάλιος

απεκρίθη: “Τη μεν αγία και θεοπνεύστω Γραφή ουκ εμφανίζεται τα κατά την τελευτήν της αγίας Θεοτόκου Μαρίας. Εξ αρχαίας δε και αληθεστάτης παραδόσεως παρειλήφαμεν ότι εν τω καιρώ της ενδόξου κοιμήσεως αυτής οι μεν άγιοι σύμπαντες Απόστολοι, επί σωτηρία των εθνών την Οικουμένην διαθέοντες, εν καιρού ροπή μετάρσιοι συνήχθησαν εις Ιεροσόλυμα και προς αυτήν ούσι οπτασία αυτοίς αγγελική γέγονε και θεία υμνωδία... Το δε Θεοδόχον αυτής σώμα μετά αγγελικής και αποστολικής υμνωδίας εκκομισθέν και κηδευθέν εν σορώ τη εν Γεθσημανή κατετέθη... ενός δε (των Αποστόλων) απολειφθέντος Θωμά, μετά την τρίτην ημέραν ελθόντος και το Θεοδόχον σώμα προσκυνήσαι βουληθέντος, ήνοιξαν την σορόν και το μεν σώμα αυτής το πανύμνητον ουδαμώς ευρείν ηδυνήθησαν, μόνα δε αυτής τα εντάφια κείμενα ευρόντες και της εξ αυτών αφάτου ευωδίας εμπορηθέντες ησφαλήσαντο την σορόν... Παρήν δε και ο αδελφόθεος Ιάκωβος και Πέτρος... (στιχ. 752). Και ταύτα οι βασιλείς (αμφότεροι ο τε Μαρκιανός και η Πουλχερία) ήτησαν αυτόν τον αρχιεπίσκοπον Ιουβενάλιον την αγίαν εκείνην σορόν μετά των εν αυτή της ενδόξου και Παναγίας Θεοτόκου Μαρίας ιματίων βεβουλλωμένην ασφαλώς αυτοίς αποσταλήναι. Και ταύτην αποσταλείσαν κατέθεντο εν τω εν Βλαχέρναις δομηθέντι σεβασμίω Οίκω της αγίας Θεοτόκου».

Σχετικά με το παραπάνω εδάφιο και άλλα ίδια που είχαν ως θέμα τα άγια λείψανα που συγκέντρωναν οι Βυζαντινοί στις εκκλησίες τους, αλλά και την έμμεση αναγνώριση της κοίμησης της Θεοτόκου στη Γεθσημανή γράφει και ο ίδιος ο καθολικός ιερέας R.P.J. Pargoire στο έργο του «L’ Eglise Byzantine de 257 a 847» (Παρίσι 1923): «Οι Χριστιανοί του Ανατολικού Κράτους είχαν σε μεγάλο βαθμό ευλάβεια προς τα άγια λείψανα. Κάθε τι που συνδεόταν με τον Χριστό, με την Θεοτόκο και με τους Αγίους ήταν προσφιλές σε αυτούς. Η πρωτεύουσα του Ανατολικού Κράτους είχε ως στόχο την απόκτηση όλων των σεπτών λειψάνων» (σελ. 117). Ο ίδιος συγγραφέας, που σε άλλο σημείο περιγράφει τον τάφο της Παναγίας στη Γεθσημανή (σελ. 355), γράφει και για τη μεγάλη γιορτή της Κοίμησης: «Ο κύκλος των γιορτών της Παρθένου, που εγκαινιάστηκε πιθανότατα με τη γιορτή του Ευαγγελισμού, πλουτίζεται τώρα και με τη γιορτή της Κοίμησης, γιορτή την οποία πρώτη από όλες τις χώρες γνωρίζει η Παλαιστίνη» (σελ. 115).

Οδοιπορικά και σουλτανικά φερμάνια

Οδοιπορικά κείμενα περιηγητών και προσκυνητών, που περιέχονται στο ογκώδες έργο του αρχιδιακόνου Ιεροσολύμων Κλεώπα (Ιεροσόλυμα 1912), συμφωνούν επίσης με τις παραπάνω μαρτυρίες: «Στη Γεθσημανή», έγραφε ο προσκυνητής Θεοδόσιος το 530, «υπάρχει η κοιλάδα του Ιωσαφάτ και η βασιλική της μητέρας του Κυρίου Αγίας Μαρίας, και μέσα σε αυτήν ο τάφος της».

Σαράντα χρόνια αργότερα, το 570, ο μάρτυρας Αντωνίνος Πλαιζάν, επιβεβαιώνει το ίδιο: «Στην κοιλάδα του Ιωσαφάτ υπάρχει η βασιλική της Αγίας Μαρίας η οποία, λένε, υπήρξε ο Οίκος Αυτής. Μέσα σε αυτή δείχνουν τον τάφο από τον οποίο μετέστη στους ουρανούς».

Σε περιγραφή που έκανε ο Δυτικός επίσκοπος Αρνούλφος, το 670, διαβάζουμε: «Το μνήμα της Θεοτόκου σύγκειται εκ δύο υπερκειμένων εκκλησιών. Η κατώτερη είναι στρογγυλή και στηρίζεται σε θεμέλια από σπανιότατο λίθο. Στο ανατολικό μέρος υπάρχει θυσιαστήριο και δεξιά του ο τάφος της Αγίας Μαριάμ (Μαρίας), στον οποίο αναπαύθηκε όταν ετάφη».

Στα οδοιπορικά αυτά ανήκει και η προσκύνηση του μωαμεθανού Ομέρ Χατάπ, που υπήρξε σύντροφος και διάδοχος (χαλίφης) του Μωάμεθ. Όταν ο Ομέρ κατέκτησε την Ιερουσαλήμ, το 637, αναφέρει ο Άραβας ιστορικός Μεζρουντίν, «προσευχήθηκε δυο φορές στην παρά τον χείμαρρον εκκλησία των Κέδρων και το μνήμα της Μητέρας Μαριάμ». Τα ίδια αναφέρουν επίσης ο σύγχρονος του Ιωάννη Δαμασκηνού, Άγιος Βιλιβάλδος, ο Ρώσος ηγούμενος Δανιήλ, ο γεωγράφος Ιντρισί, ο μοναχός Βερνάρδος και ο μοναχός Επιφάνιος κατά τον οποίο, έξω από την πύλη της Ιερουσαλήμ, στη Γεθσημανή, βρισκόταν «η οικία του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην οποία η Θεοτόκος μετά την Ανάστασιν εκοιμήθη».

Μετά την κατάκτηση της Ιερουσαλήμ από τους Μωαμεθανούς, όλα τα σουλτανικά φερμάνια ανέφεραν τα ιερά προσκυνήματα των χριστιανών, μεταξύ των οποίων και τον τάφο της Παναγίας στη Γεθσημανή. Χαρακτηριστικό της μωαμεθανικής αυτής παράδοσης είναι το φερμάνι που εξέδωσε ο σουλτάνος Σελίμ ο Τρομερός, όταν κατέκτησε την Ιερουσαλήμ το 1517. Από το έργο του Γρηγορίου Παλαμά

«Ιεροσολυμιάς», όπου καταχωρίζεται ολόκληρη η μετάφραση του φερμανίου, διαβάζουμε στο συγκεκριμένο σημείο τη διατύπωση «... το έξω της πόλεως μνήμα της Δέσποινας Μαριάμ».

Αλλά και από καθολικές πηγές μνημονεύεται ο τάφος στη Γεθσημανή, αφού σε λεύκωμα της «Φραγκισκανής Κουστωδίας των Αγίων Τόπων» αναφέρεται: «Ο ναός που βρίσκεται μπροστά στο τείχος του παλιού Ναού, απέναντι από την Χρυσή Πύλη και σε θέση αντίθετη προς το τέμενος του Ομάρ, αποτελεί την απάντηση του Καθολικού κόσμου στην απιστία των Ευρωπαίων πολιτικάντηδων, των Βυζαντινών Ορθοδόξων ή μπολσεβίκων, των πανισλαμιστών και των σιωνιστών... Με τον Ναό αυτόν επανασυνδέεται η μετά τους Σταυροφόρους διακοπείσα παράδοση». Η παράδοση αυτή αναφέρεται σε δυο αποκαλυπτικά εδάφια που ακολουθούν στη συνέχεια.

Σύμφωνα με το πρώτο, «κατά την λιτανεία που προηγήθηκε της τελικής εφόδου (κατά της Ιερουσαλήμ), οι Σταυροφόροι είχαν σταματήσει μπροστά στον τάφο της Παναγίας». Στο δεύτερο, μαρτυρείται ότι μετά την κατάκτηση της πόλης, οι Σταυροφόροι «επιδόθηκαν στην ανακαίνιση των περισσότερο αναγκαίων οικοδομών», όπου μεταξύ των οποίων αναφέρεται ότι «ανακαίνισαν τον τάφο της Παναγίας» (1140-1150).

Από την εποχή εκείνη οι Καθολικοί επιδόθηκαν σε διπλωματικούς αγώνες προκειμένου να διεκδικήσουν «χώρο στη Γεθσημανή». Μετά από αιώνες, μνημονεύεται μια ρηματική διακοίνωση της 28ης Μαΐου του 1850, ήταν η αφορμή των Γάλλων προς την Υψηλή Πύλη. Αυτή για να σχηματισθεί μια πολυσέλιδη συλλογή πρακτικών, επισήμων εγγράφων, δικαστικών αποφάσεων, και άλλων αυθεντικών εγγράφων, τα οποία εκδόθηκαν από τον βαρώνο ντε Τέστα το 1866 στο Παρίσι με τίτλο «Συλλογή Συνθηκών της Οθωμανικής Πύλης μετά των ξένων δυνάμεων».

Στα επίσημα αυτά έγγραφα η Γαλλία αναγνώριζε τη Γεθσημανή ως τόπο στον οποίο συνέβη η Κοίμηση. Σε αποκαλυπτικό απόσπασμα του Μεγάλου Βεζίρη Φουάτ πασά διαβάζουμε την ευνοϊκή στάση της Υψηλής Πύλης στο επίμαχο θέμα: «Η Γαλλία, και όταν την κυβερνούσαν χριστιανοί βασιλείς, και όταν είχε δημοκρατικό καθεστώς, αλλά και όταν την κυβερνούσαν άθεοι, όπως κατά την τελευταία εποχή κατά την οποία δεν κυνηγούσε από το έδαφός της μόνο τους μοναχούς, αλλά και αυτόν ακόμη τον Θεό, ποτέ δεν έπαψε να υποστηρίζει τους μοναχούς της Ανατολής και τις διεκδικήσεις τους».

Στις διεκδικήσεις αυτές ο Φουάτ πασάς σημειώνει για τον τάφο: «Από τον τάφο της Παρθένου στην Γεθσημανή, ο οποίος είναι κοινό προσκύνημα για τους

Ορθόδοξους Έλληνες, τους Αρμένιους και τα άλλα χριστιανικά δόγματα, και μέσα στον οποίο είχαν και οι Μουσουλμάνοι ιδιαίτερο ιερό, αποκλείονται μόνο οι Λατίνοι μοναχοί». Μάλιστα η Υψηλή Πύλη, με τη συγκατάθεση των Ρώσων, χορήγησε άδεια, για «να τελεσθεί λειτουργία από τους Λατίνους στον τάφο της Παναγίας».

Ο χορός των Αποστόλων

Από τα λεγόμενα απόκρυφα κείμενα τα κυριότερα είναι οι λόγοι Ιωάννου του Θεολόγου «Εις την Κοίμησιν της Θεοτόκου», και «Η Ανάληψις της Παρθένου» το οποίο είναι ενσωματωμένο σε μια ομιλία του αρχιεπισκόπου Ιωάννου Θεσσαλονίκης (7ος αιώνας). Από το πρώτο έργο, το οποίο παρουσιάζει τους Αποστόλους να μεταφέρονται στην Ιερουσαλήμ με θαυματουργό τρόπο, για να συμπαρασταθούν στον θάνατο της Παναγίας, εμπνεύσθηκαν οι υμνογράφοι ενός ορθρικού Ύμνου και δύο Προσομοίων.

Στον ορθρικό Ύμνο αναφέρεται: «Ο χορός των Αποστόλων, που ήταν διεσπαρμένος στη γη, συγκεντρώθηκε στη Σιών, για να κατευοδώσει τη Θεοτόκο από τη γη προς τον Ύψιστο». Στην ατέλειωτη σειρά των εκκλησιαστικών συγγραφέων, υμνογράφων και ποιητών, περιλαμβάνονται και δύο πολύτιμα ανέκδοτα Προσόμοια, που αναφέρονται στην πορεία των Αποστόλων προς τον τόπο ταφής της Παναγίας: «Δεύτε ακούσωμεν πάντες θαύμα παράδοξον, των Αποστόλων πάντων εκ τεσσάρων περάτων ελθόντων προς Μαρίαν, όθεν ειπείν ο Θεολόγος ο ένδοξος, εν τη Εφέσω διδάσκων».

Από την ανέκδοτη επίσης υμνολογία, στα λεγόμενα «Απόστιχα των Αίνων», διαβάζουμε: «Αίρεται από γης η πανάγαθος Παρθένος προς την Σιών την άνω». Βέβαια η τελευταία φράση «προς την Σιών την άνω» θυμίζει περισσότερο τις «αόρατες» ουράνιες πολιτείες, που υπονοούν το πέραςμα σε μια άλλη διάσταση, παρά γήινες τοποθεσίες. Αλλά αυτό βέβαια είναι θέμα προσωπικής εκτίμησης. Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι όλοι οι ύμνοι που αναφέρονται στο παραπάνω γεγονός, γράφηκαν πριν την απόσχιση της Παπικής Εκκλησίας από την Ορθοδοξία. Και φυσικά τα κείμενα αυτά τα χρησιμοποιούσαν και οι κληρικοί και οι ιεροψάλτες των καθολικών εκκλησιών, μέχρις ότου παρουσιάστηκε η αμφισβήτηση.

Στη Γεθσημανή

Η Γεθσημανή μνημονεύεται από τους ευαγγελιστές Ματθαίο (26,36) και Μάρκο (14,32) και προσδιορίζεται ως «χωρίον». Ο Ιησούς πήγαινε συχνά στη Γεθσημανή, για να προσευχηθεί με τους μαθητές του. Η Αγία Ελένη, όταν πήγε στην Παλαιστίνη, ίδρυσε περίπου τριάντα ναούς, όπως αναφέρει ο ιστορικός Νικηφόρος Κάλλιστος το 1335. Σε έναν κώδικα του 11ου αιώνα, που βρίσκεται στη βιβλιοθήκη

του Βατικανού, περιέχεται ο κατάλογος των εκκλησιών της «Θεοφιλούς Βασιλίδος Ελένης», όπου ο ναός της Γεθσημανής αναφέρεται τέταρτος στη σειρά ως «Εκκλησία εν Γεθσημανή, επί του Τάφου της Υπεραγίας Θεοτόκου». Ο σημερινός ναός έχει μήκος τριάντα μέτρα και πλάτος οκτώ. Ο τάφος είναι δεξιά, καθώς μπαίνουμε στην είσοδο, λαξευμένος σε τετράγωνο βράχο, με κοίλωμα ενός μέτρου. Για τον τάφο της Γεθσημανής υπάρχουν επίσης μαρτυρίες της Εκκλησίας των Σύρων, των Κοπτών και των Αρμενίων, οι οποίοι διατηρούν και παρεκκλήσια στον ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου στην Ιερουσαλήμ.

Στα συριακά χειρόγραφα υπάρχουν πέντε βασικά κείμενα που έχουν ως θέμα την «Ανάληψη της Παρθένου». Σε ένα από αυτά, το «Apocrypha Syriaca, Studia Sinaitica» (XI, 1902), που θεωρείται το βασικότερο της συριακής φιλολογίας για τη ζωή και τον θάνατο της Παναγίας, διαβάζουμε πως μετά τη Σταύρωση, Αυτή πήγε στη Βηθλεέμ: «Έτσι έφυγε από την Ιερουσαλήμ μαζί με τις τρεις παρθένες που την ακολουθούσαν πάντα». Στα κοπτικά χειρόγραφα της «Κοίμησης της Θεοτόκου» (δυο μποχαϊριτικά, ένα σαχιδικό και ορισμένα αποσπάσματα), αναφέρονται ο Ευόδιος της Αντιόχειας και κάποιος ανώνυμος, οι οποίοι υπήρξαν αυτόπτες μάρτυρες του θανάτου και της ταφής της Παναγίας στη Γεθσημανή. Τις ίδιες μαρτυρίες βρίσκουμε επίσης και στα αρμενικά χειρόγραφα. Συμπερασματικά παρατηρούμε πως πέρα από τα διάφορα λάθη των αντιγραφών, οι ορθόδοξες ιστορικές μαρτυρίες είναι οι μόνες που αναφέρονται στο πραγματικό γεγονός.

Βιβλιογραφία 1. Ιωάννης Ράμφος, «Η Κοίμηση της Θεοτόκου», 1948. 2. Ν.Π.Παπαδόπουλος, «Ο Τάφος της Παναγίας», Αθήνα 1952. 3. Μέντζος Θεοφάνης, «Τάφος της Παναγίας», Αθήνα 1955. 4. Εφ. Καθημερινή, 25 Μαρτίου 1981- Ακρόπολις 28 και 29-8-1954- «Χουριέτ» 24-12-1950-. «Τζουμχουριέτ» 9-8-1951. 5. Naci Keskin «Efes» ed. Keskin Color, Istanbul αχρονολόγητο. 6. Migne J.P. «Patrologia Graeca», 1857. 7. M. Jugie «La Mort et l' Assomption de la Sainte Vierge dans la Tradition des cinq premiers Siecles» Echos d' Orient τόμος 35 του 1926 αριθμοί 141,142 και 143 (πηγή:www.istoria.gr)

Γεθσημανή - Φωτογραφίες

Ο τόπος όπου βρίσκεται κτισμένο «της Θεοτόκου το άγιο τέμενος». Ο ναός μπορούμε να τον χαρακτηρίσουμε ως μια ταπεινή κρύπτη που εσωτερικά όμως αποκαλύπτει μια ξεχωριστή μεγαλοπρέπεια. Καταπληκτικός παραλληλισμός με το Πανυπερευλογημένο πρόσωπο της Θεοτόκου. Δεσπόζουν εντός του Ναού το Πανάγιο Θεομητορικό μνήμε και η Θαυματουργή εικόνα της Ιεροσολημήτισσας.

Ο Τάφος της Παναγίας

Γεθσημανή

Το κουβούκλιο του Τάφου της Παναγίας

Παναγίας1

Γεθσημανή - Το όρος των ελαιών

Το κουβούκλιο του Τάφου της Παναγίας στη Γεθσημανή

Το κουβούκλιον του Τάφου της Παναγίας στη Γεθσημανή (B)

Παναγία η Ιεροσολυμίτισσα

Οι τάφοι των Αγίων Ιωακείμ και Άννης

Παναγία η Ιεροσολυμίτισσα

Γεθσημανή

Γεθσημανή

Ο Τάφος της Παναγίας (Γεθσημανή)

Ο τάφος της Παναγίας, ανήκει στους Ορθόδοξους από την εποχή που οικοδομήθηκε ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου από τους ισαποστόλους Κωνσταντίνο και Ελένη.

Όπως σημειώνει σύγχρονος αγιοταφίτης ιεράρχης και ιστοριοδίφης...

«το σεμνόν τούτο και σεβάσμιον ιερόν προσκύνημα, ανεγερθέν κατά τους χρόνους της παλαιάς αρχαιότητος... υπενθυμίζει τας κατακόμβας της διωκόμενης Εκκλησίας των μαρτύρων της πίστεως και δια μέσου των αιώνων μάλλον διετηρήθη ανέπαφον, εκτός ελαχίστων ανακαινίσεων και μεταβολών». (πηγή)

**✠ Δείτε φωτογραφίες από το ιερό αυτό προσκύνημα
κι ένα ωραίο βίντεο από τον Τάφο Της Παναγίας!**

✠ Οδοιπορικό της 4Ε στην Αγία Γη.

Παρουσίαση: Αρχιμ. π. Ιουστίνος Μπαρδάκας,

Πρωτοσύγκελλος Ι. Μητροπόλεως Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας.

✠ Εγκώμια στην Κοίμηση της Θεοτόκου – Γεσθημανή

Την Τρίτη, 14/27 Αυγούστου 2013, πραγματοποιήθηκε όπως κάθε χρόνο από την Αγιοταφίτικη Αδελφότητα η τελετή των Εγκωμίων στην Κοίμηση της Θεοτόκου

στο Άχραντο και Θεομητορικό Μνήμα που βρίσκεται στην Γεθσημανή.

✠ Η Κοίμηση της Θεοτόκου: Αφιέρωμα

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΟΒΡΑ ΒΕΡΟΙΑ – ΑΦΙΕΡΩΜΑ

★[Ακούστε ομιλία του π.Ανανία Κουστένη για την Απόδοση της κοιμήσεως Θεοτόκου.✠](#)

Επεξεργασία-Επιμέλεια: Σοφία Ντρέκου/Αέναη επΑνάσταση

Πηγή: sophia-siglitiki.blogspot.gr & nefthalim.blogspot.gr